

Так, до її змісту увійшов перелік таких небезпечних речовин, який складався з чотирьох таблиць, до кожної із якої входила різна кількість списків. До Таблиці I увійшло три списки, два з яких включають особливо небезпечні наркотичні засоби та психотропні речовини, обіг яких заборонений на території України, наприклад, героїн, ацетилфентаніл, опій, кетобемідон. Враховуючу ту обставину, що на території України зростає значна кількість рослин, які містять сильнодіючі речовини, їх назви увійшли до списку № 3, згідно якого допускається їх обіг виключно для промислових цілей. В свою чергу до Таблиці II увійшли Список № 1 та Список № 2, які склалися з наркотичних засобів, психотропних речовин, обіг яких обмежений на території України. До змісту Таблиці III увійшли Список № 1 та Список № 2, які включають небезпечні речовини, обіг яких обмежений, але допускається їх використання у наукових цілях та виробництвах ліків з одночасним проведенням заходів контролю. У Таблицю IV увійшли два Списки, в яких перераховуються прекурсори, обіг яких є обмеженим і стосовно яких встановлюються заходи контролю з боку держави.

Література:

1. Шевчук О. Конвенційні джерела у системі законодавства України з контролю за наркотиками: становлення та розвиток. *Підприємство, господарство і право*. 2013, № 4. С. 61–64.
2. Вагин А.В. Історичні передумови адміністративної відповідальності за незаконне придбання, зберігання та вживання наркотичних засобів або психотропних речовин. *Актуальні проблеми держави і права*. 2007. С. 162–164.

СТАН НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ПРОЦЕДУР БАНКРУТСТВА В УКРАЇНІ

Пчелін В. Б.

*доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри поліцейської діяльності
та публічного адміністрування факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ
м. Харків, Україна*

Одним з найефективніших засобів подолання фінансової кризи як у межах цілої держави, так і в межах окремо взятого випадку, є належно функціонуючий інститут банкрутства. На жаль, про ефективність

функціонування даного правового інституту в нашій державі говорити не можна, про що свідчить ряд факторів, зокрема показник «Врегулювання неплатоспроможності» визначений Світовим банком в дослідженні «Ведення бізнесу» («Doing Business»), згідно з якого Україна залишається на вкрай низькому місці. Серед основних факторів, які впливають на таке положення справ, називаються занадто тривала процедура та її висока вартість, а також у цілому низька ефективність процедур банкрутства в Україні [1]. Наявність таких факторів на пряму залежить від стану нормативно-правової регламентації процедур банкрутства в Україні, адже саме на рівні відповідного акта законодавства закріплено правила поведінки, що застосовуються в даній сфері суспільних відносин.

Донедавна порядок відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом і застосування ліквідаційної процедури з метою повного або часткового задоволення вимог кредиторів було встановлено на рівні Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14 травня 1992 року. Враховуючи незадовільний стан нормативно-правової регламентації процедур банкрутства в Україні, вищенаведений нормативно-правовий акт потребував свого перегляду. І такий перегляд, а точніше повна зміна формату нормативно-правової регламентації даної сфери суспільних відносин відбулася. Зокрема, 18 жовтня 2018 року Верховною Радою України було прийнято кардинально новий кодифікований нормативно-правовий акт – Кодекс України з процедур банкрутства, який набрав чинності 21 квітня 2019 року (далі – Кодекс), внаслідок чого згаданий вище Закон України втратив чинність. Звернемо увагу на деякі аспекти як набрання чинності даним нормативно-правовим актом, так і на сучасний стан нормативної регламентації окремих з суспільних відносин, які підпадають під його дію.

Так, у пояснювальній записці [1] до вказаного кодифікованого акта законодавства, коли він перебував у стані законопроекту, вказувалося на те, що його прийняття обумовлено необхідністю підвищення ефективності нормативно-правової регламентації правовідносин у сфері банкрутства й у цілому досягнення більш суттєвих результатів у покращенні інвестиційної привабливості вітчизняного ринку, забезпеченні легкості ведення бізнесу в Україні. Проте, як серед учених-правознавців, так і практикуючих юристів все частіше піднімається питання стосовно того, чи дійсно було підвищено ефективність нормативно-правової регламентації процедур банкрутства або ж взагалі згаданий нормативно-правовий акт вніс ще більшу неясність до даної сфери суспільних відносин. Комплексний аналіз положень Кодексу, на жаль, підтверджує такі побоювання, оскільки має значну кількість супереч-

ливих, а й подекуди кардинально конфліктуючих між собою положень. Проаналізуємо деякі з них.

По-перше, слід вказати на те, що, не дивлячись на те, що Кодекс було прийнято не так давно, а набирає чинності він майже рік, його було редаговано вже декілька разів. Зокрема, відповідні зміни до його положень було внесено у зв'язку із прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання інвестиційної діяльності в Україні» від 20 вересня 2019 року; Закону України «Про визнання таким, що втратив чинність, Закону України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації» від 2 жовтня 2019 року; Закону України «Про оренду державного та комунального майна» від 3 жовтня 2019 року; Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо продовження заходів, пов'язаних із відновленням діяльності Державного акціонерного товариства «Чорноморнафтогаз» від 19 грудня 2019 року. Не ставлячи за мету здійснити аналіз змін, які було внесено до Кодексу внаслідок прийняття названих актів, лише зазначимо, що їх кількість у такий короткий проміж часу є свідченням неналежної нормативно-правової регламентації процедур банкрутства, що, зокрема, знаходить свій прояв у відсутності стабільності функціонування даної сфери суспільних відносин.

По-друге, вважаємо, що спірні положення Кодекс містить із самого свого початку – з назви. Зокрема, вже не чинний Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» свого часу мав назву Закон України «Про банкрутство». Його було викладено в новій редакції, в тому числі змінено назву на вказану вище, внаслідок прийняття Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про банкрутство»» від 30 червня 1999 року. Цікаво відмітити, що до вказаних змін в преамбулі Закону зазначалось, що він визначає умови та порядок визнання юридичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності – банкрутами з метою задоволення претензій кредиторів. У такому разі законодавцем акцент ставиться саме на категорії «банкрутство», а тому назва нормативно-правового акта на той час здавалась цілком логічною. У новій ж редакції, із новою назвою, преамбула Закону визначила, що він встановлює умови та порядок відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом і застосування ліквідаційної процедури з метою повного або часткового задоволення вимог кредиторів [2]. Знову ж таки акцент спочатку ставиться на відновленні платоспроможності, а вже потім на банкрутстві, внаслідок чого й відбувається корегування назви Закону, що також виглядає цілком логічним і зрозумілим аспектом нормативно-правової регламентації даної сфери суспільних відносин. Що ж стосу-

ється Кодексу, то в його преамбулі вказано, що він встановлює умови та порядок відновлення платоспроможності боржника – юридичної особи або визнання його банкрутом з метою задоволення вимог кредиторів, а також відновлення платоспроможності фізичної особи [3]. Тобто, як і раніше, в першу чергу мова йде про відновлення платоспроможності боржника, а вже потім про його банкрутство. Саме тому, на нашу думку, назва вказаного кодифікованого акта законодавства потребує корегування в частині зміни її на Кодекс України з процедур відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом, що в повній мірі буде відповідати предмету його нормативно-правового регулювання.

Окрему увагу слід звернути на положення Кодексу, що визначають особливості набрання ним чинності. Так, як встановлено в ч. 5 ст. 94 Конституції України від 28 червня 1996 року, закон набирає чинності через десять днів з дня його офіційного оприлюднення, якщо інше не передбачено самим законом, але не раніше дня його опублікування [4]. Саме вказане «якщо» і стосується випадку, який розглядається, так як в Прикінцевих та перехідних положеннях даного Кодексу використовується наступна юридична конструкція: «Цей Кодекс набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та вводиться в дію через шість місяців з дня набрання чинності цим Кодексом» [3]. Тобто законодавець розподілив такі сталі категорії як «набрання чинності» та «введення в дію», які до цього використовувалися як синоніми. Виходить, що протягом шести місяців Кодекс був чинним, але не введений в дію. Такі законодавчі формулювання є повним ігноруванням юридичної техніки.

Окрему увагу слід звернути на приписи Кодексу щодо визначення особливостей нормативно-правової регламентації правовідносин у сфері процедур банкрутства. Даному аспекту присвячено ст. 2 Кодексу, яка визначає законодавство, що регулює провадження в справах про банкрутство [3], проте в ній не закріплені загальні положення такого регулювання. Зокрема, в ч. 1 ст. 2 Кодексу встановлено, що провадження в справах про банкрутство регулюються цим Кодексом, Господарським процесуальним кодексом України, іншими законами України [3]. На нашу думку, ч. 1 ст. 2 Кодексу потребує корегувань, зокрема її необхідно викласти в наступній редакції: «Провадження у справах про банкрутство регулюється Конституцією України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, цим Кодексом, Господарським процесуальним кодексом України, іншими законами України».

Вище нами було наведено зауваження до Кодексу, які містять загальний характер і стосуються стану нормативно-правового регулю-

вання процедур банкрутства в цілому. Проте він містить і ряд дискусійних моментів, які торкаються окремих з таких процедур, зокрема, процедури банкрутства фізичної особи, а точніше відновлення її платоспроможності.

Отже, на сьогодні Кодекс України з процедур банкрутства містить чимало спірних і суперечливих положень. Необхідність його прийняття свого часу була обумовлена потребою в підвищенні ефективності нормативно-правової регламентації суспільних відносин у сфері банкрутства. Проте, як бачимо, набрання ним чинності породило значну кількість недоліків нормативної регламентації даної сфери суспільних відносин, що з урахуванням і так їх достатньої специфічності й у цілому складності не сприятиме вирішенню свого часу проголошених авторами Кодексу завдань. У своїй сукупності такі фактори свідчать про те, що Кодекс приймався на «швидкоруч», без належних процедур його обговорення.

Література:

1. Пояснювальна записка до проекту Кодексу України з процедур банкрутства: проект Закону України від 26.02.2018 р. № 8060 URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=63518&pf35401=447838> (дата звернення: 12.10.2020).

2. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: закон України від 14.05.1992 № 2343-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 31. Ст. 440.

3. Кодекс України з процедур банкрутства: закон України від 18.10.2019 № 2579-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 19. Ст. 74.

4. Конституція України: закон України від 28.06.1996 № 254к/96 ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.